

Migrant Rights, Voting, and Resocialization: Suffrage in Chile and Ecuador, 1925–2020

Victoria Finn

Samenvatting

De invoering van migrantenrechten, stemmen en politieke resocialisatie

Wereldwijd verlenen meer dan 120 autonome gebieden sommige migranten een vorm van kiesrecht bij lokale of nationale verkiezingen, of beide. Terwijl meer inclusieve democratieën migranten in de *demos* opnemen, functioneert participatie als een belangrijke pijler van democratie. De omvang van groepen kiezers met een migratieachtergrond neemt wereldwijd toe. Deze ontwikkeling verdient onderzoek naar wanneer, waar en waarom migranten stemmen of zich daarvan onthouden. Waarom stemmen migranten? Op welke wijzen zorgen de banden van migranten in hun land van herkomst ervoor dat ze blijven stemmen? Wat gebeurt er met hun stemgedrag naarmate ze in de loop van de tijd meer geworteld raken in het land waar ze zich hebben gevestigd? Tussen deze onderzoeksvragen bestaan overlappingen en complexe onderlinge verbanden, aangezien individuele emigranten ook immigranten zijn die in en soms tussen twee landen wonen. Om deze vragen gedegen te kunnen behandelen, bevat het proefschrift een drievoudige analyse gericht op, ten eerste, staten die kiesrecht aan migranten verlenen, ten tweede, individuele migranten die stemrecht uitoefenen bij verkiezingen op nationaal niveau in twee landen, en ten derde, op de politieke socialisatie en resocialisatie processen van migranten.

Voordat migranten kunnen stemmen, dienen staten hen daartoe rechten toe te kennen. Uitgebreide, grondige studies hebben de theoretische en normatieve argumenten onderzocht die onderschrijven waarom staten kiesrecht toekennen aan migranten en waarom staten migranten opnieuw kiesrecht zouden moeten geven nadat ze dergelijke rechten hebben ingetrokken. Verschillende macro-analyses van nationaal stemrecht van migranten zijn gericht op drijfveren, patronen en timing. Gerelateerde studies over Latijns-Amerika en het Caribisch gebied gaan in op de rol van verschillende typen politieke regimes en koloniale erfenissen. Enkele uitzonderingen daargelaten, hebben dergelijke studies de neiging om: a) zich te richten op het kiesrecht van ofwel emigranten of immigranten, b) zich voornamelijk te focussen op lokale verkiezingen, en c) hun reikwijdte te beperken tot voornamelijk geavanceerde democratieën, waarbij hybride en competitieve

autoritaire regimes die ook verkiezingen houden, buiten beschouwing worden gelaten. Deze dissertatie vult deze hiaten gedeeltelijk op door zich te concentreren op wettelijke stemrechtprocessen voor nationale verkiezingen ten behoeve van zowel immigranten als emigranten en legt de nadruk op de politieke (re)socialisatie van individuen in een context van veranderende politieke regimes. Het draagt bij aan het schaarse onderzoek dat is gericht op Latijns-Amerika en ingaat op stemrechtprocessen van zowel immigranten als emigranten in de context van verschillende regimes.

Daaropvolgend, migranten kunnen stemrecht uitoefenen; de verkiezingsopkomst van migranten op individueel niveau dient als de afhankelijke variabele. De onderzoeksresultaten van dit proefschrift suggereren dat de groeiende groep migrantenkiesers vier opties heeft bij het uitoefenen van kiesrecht: het stemgedrag van immigranten (buitenlandse ingezetenen stemmen uitsluitend voor verkiezingen in het land van verblijf), het stemgedrag van emigranten (niet-ingezetenen stemmen vanuit het buitenland uitsluitend voor verkiezingen in hun land van herkomst), het dubbele transnationale stemmen (in beide landen) en stemonthouding (ofwel, het zich in beide landen onthouden van stemmen, ondanks het hebben van stemrecht) (zie figuur 1 in de inleiding). Dit classificatiesysteem is het belangrijkste instrument dat in dit proefschrift wordt ingezet om inzicht te krijgen in de unieke houdingen die in de loop van de tijd van invloed zijn op de beslissing van migranten om wel of niet te stemmen bij nationale verkiezingen in twee landen.

Deze categorisering verschaft een kader voor 1) de classificatie van het stemmen door migranten en onderzoek naar de redenen waarom de verschillende migrantenstemmers onder het ene kwadrant vallen en niet onder het andere; en 2) de analyse van het electorale gedrag van kiezers door hun politieke resocialisatietrajecten te volgen, hetgeen laat zien in de loop van tijd veranderingen in het electorale gedrag van migranten plaatsvinden. Een internationale verhuizing brengt een schok teweeg, een ontworteling en dan een nieuw wortelingsproces; maar nieuwe banden vervangen de oude banden niet zomaar. In plaats daarvan is politieke resocialisatie voor elk individu een uniek cognitief leerproces. Door interactie met andere individuen en institutionele agenten binnen een nieuwe context, behouden of passen mensen hun politieke attitudes, waarden en gedrag gedurende hun hele leven aan. Middels de enquête- en interviewgegevens wordt niet alleen beoogd inzicht te krijgen in wat stemmen voor migranten betekent, maar wordt tevens getracht te doorgronden hoe multi-territoriale banden hun stemgedrag kunnen beïnvloeden. De wortels van migranten groeien, houden stand of nemen in de loop van de tijd af; drie mogelijkheden in twee landen resulteren in negen mogelijke resocialisatieroutes ($3^2=9$), ofwel de *Roots Routes* (zie hoofdstuk 4). Elke migrant bevindt zich op een

bepaald moment op één route, die betrekking heeft op het kwadrant behorend bij de stemclassificatie waarin ze thuishoren.

Verantwoording van casestudy's en methoden

De doelgroep van deze studie omvat individuen die politieke socialisatieprocessen hebben ondergaan in ten minste twee landen en die in twee landen op nationaal niveau potentieel stemrecht zouden kunnen verkrijgen. Om migranten te vinden die alle vier de stemmogelijkheden tot hun beschikking hebben, is het logisch om te beginnen met landen die universeel kiesrecht op nationaal niveau toekennen aan buitenlandse ingezetenen, hetgeen zeldzamer is dan het verlenen van kiesrecht aan emigranten. Tientallen landen bieden selecte groepen immigranten het recht om te stemmen, maar beperken dit doorgaans op basis van nationaliteit, zoals bijvoorbeeld in het Gemenebest en de Europese Unie; die laatste beperkt het stemmen van de bewoners doorgaans ook tot verkiezingen op lokaal niveau. Sinds 2020 zijn Chili, Ecuador, Malawi, Nieuw-Zeeland en Uruguay de meest inclusieve staten voor buitenlandse ingezetenen, althans op papier.

De casus van Nieuw-Zeeland is al grondig geanalyseerd door andere academici. Malawi wordt buiten beschouwing gelaten omdat het land een lage en afnemende populatie kent. De drie overige landen liggen in Zuid-Amerika, een regio die bekend staat om het verlenen van uitgebreide stemrechten aan migranten. Uruguay wordt ook uitgesloten van dit onderzoek, omdat de strikte geschiktheidseisen het moeilijk maken om er stemrecht te verkrijgen. Zo komt een migrant in Uruguay pas in aanmerking voor stemrecht wanneer hij of zij de officiële verblijfstatus van 15 jaar heeft bereikt, hetgeen Uruguay het strengste land op dit vlak maakt. De overige twee landen, Chili en Ecuador, dienen als casestudies voor dit onderzoek.

Chili en Ecuador bieden buitenlandse ingezetenen na een periode van vijf jaar universeel kiesrecht bij verkiezingen op nationaal niveau (zonder naturalisatie). Ecuador staat buitenlandse ingezetenen toe om zich na deze vijf jaar te registreren als kiezer, terwijl Chili buitenlandse ingezetenen automatisch als kiezers registreert. De meeste van hun in het buitenland geboren inwoners zijn afkomstig uit andere Zuid-Amerikaanse landen, die emigranten bijna allemaal stemrecht verlenen. Chili en Ecuador zijn dan ook casussen waarin het aannemelijk is personen te vinden die mogelijk dubbele transnationale stemrechten hebben bij verkiezingen op nationaal niveau in twee landen – te weten die van het land van verblijf en het land van herkomst. Ondanks het feit dat in de conclusie parallellen worden getrokken tussen Chili en Ecuador, worden de landen, vanwege de verschillen die in de hoofdstuk 2 en 3 worden beschreven, beschouwd als afzonderlijke, in plaats van vergelijkende casestudies.

Wat betreft rechten van migranten verstrekt het proefschrift eerst historische analyses van processen van stemrecht van migranten, dat wil zeggen de juridische stappen om stemrecht toe te kennen aan emigranten en aan immigranten. Het bewijsmateriaal voor de historische analyse van het Chileense kiesrecht voor migranten in 1925, 1980 en 2014 is afkomstig uit statistieken van nationale volkstellingen, krantenartikelen, transcripties van commissies die de grondwet evalueren en grondwettelijke artikelen. Het bewijsmateriaal aangaande het kiesrecht in Ecuador komt voort uit de evaluatie van de kieswetten, academische studies en de grondwet van 1998 en 2008. De stemrechtprocessen van beide landen zijn georganiseerd volgens de drie juridische stappen van Palop-García en Pedroza (2019) die landen vaststellen en reguleren om vervolgens het stemrecht van migranten toe te passen.

Op het gebied van het stemmen door migranten verstrekt het proefschrift een classificatiesysteem voor het stemgedrag van migranten. Vervolgens wordt het classificatiesysteem voor het eerst toegepast op de casus van Chili om te schetsen welke migranten stemmen. Aansluitend wordt de tweede toepassing van het classificatiesysteem gedemonstreerd in de casus van Ecuador. Dit om inzicht te krijgen in de beweegredenen die migranten aandragen wanneer ze toelichten waarom ze stemmen. In de context van de Chileense casus zijn officiële statistieken, kiezersregisters en een originele online-enquête die tijdens de presidentsverkiezingen van 2017 in Chili is uitgezet onder 1.482 migranten, gecombineerd om de verschillen tussen de vier types stemgedrag van migranten aan te tonen. De analyse van het stemgedrag van migranten in de tweede *case study* is gebaseerd op 71 interviews - die in 2019 werden gerealiseerd - met migranten die in Ecuador woonden, maar zijn geboren en opgegroeid in Chili, Colombia, Cuba, Peru en Venezuela en onder verschillende (niet) democratische politieke regimes hebben geleefd. De open interviewvragen richten zich op het eerdere stemgedrag van migranten en hun intentie om in de toekomst in beide landen te stemmen, politieke socialisatie en resocialisatie, hun opvattingen over democratie en instituties, evenals hun politieke identiteit en partijvoorkeur. Ze onderscheiden temporele (in de volgorde van pre- en postmigratie) en ruimtelijke (met betrekking tot land van herkomst of verblijf) aspecten, teneinde inzicht te krijgen in de redenen die migranten aandragen wanneer ze toelichten waarom ze stemmen, zich onthouden van stemmen en verhinderd worden om te stemmen.

Hoofdstukindeling

Hoofdstuk 1 *'Migrant Voting: Types, Turnout, and Multi-Sited Political Learning'* verschaft de stemclassificatie van migranten als een analytisch kader, de belangrijkste concepten, alsmede de

plaatsen en ruimtes waarin het politieke leren plaatsvindt dat uiteindelijk de individuele verkiezingsopkomst van migranten beïnvloedt. Er bestaan vier combinaties van stemmen in twee landen of het zich onthouden daarvan: stemmen door immigranten, stemmen door emigranten, dubbel transnationaal stemmen en onthouding. De nadruk ligt op dubbel transnationaal stemmen, hetgeen de inherente dualiteit in het leven van internationale migranten weergeeft. Het hoofdstuk schetst expliciete verschillen tussen transnationalisme in migratie, alsmede in de context van burgerschap versus nationaliteit. Alvorens de afhankelijke variabele van het individuele stemgedrag van migranten wordt geïntroduceerd, wordt in het hoofdstuk uiteengezet dat naast het hebben van rechten, ook middelen en banden met een land of de mensen die er wonen, kunnen leiden tot het stemmen door migranten. Vervolgens worden in het hoofdstuk de onafhankelijke variabelen in de vijf hypothesen (zie inleiding) één voor één gepresenteerd. Terwijl sommige factoren (bijv. leeftijd en opleiding) alle kiezers beïnvloeden, zijn andere specifiek van toepassing op migrantenkiezers (bijv. verblijfsintentie en taalkundige communicatievaardigheden) en ontwikkelen of veranderen weer andere factoren in de loop van de tijd (bijv. burgerplicht en multi-territoriale banden met beide landen). Dergelijke factoren ontstaan ook door het politiek leren dat plaats vindt binnen het migratiesysteem en transnationale ruimtes tussen landen. Het hoofdstuk schetst globaal de basis voor de toepassing van de vier stemtypes van migranten dat in de volgende hoofdstukken plaatsvindt en waarin de individuele opkomst van migranten wordt onderzocht.

In hoofdstuk 2, *'Granting then Exercising Migrant Voting Rights: Insights from Chile'*, wordt eerst uiteengezet hoe en waarom staten de politieke gemeenschap begrenzen door middel van stemrecht en wordt vervolgens de 92 jaar lange weg geschetst die in Chili is afgelegd voordat het land immigranten en emigranten stemrecht verleende. In de analyse van de historische content worden de belangrijkste actoren toegelicht, die in de periode van 1925 tot en met 2017 betrokken zijn geweest bij het proces van stemrecht toekennen aan buitenlandse ingezetenen. Een aantal buitenlandse ingezetenen was ten tijde van de lokale verkiezingen die in 1925 in relatieve democratie plaatsvonden stemrecht verleend. Dat stemrecht werd tijdens de militaire dictatuur in de grondwet van 1980 uitgebreid tot verkiezingen op nationaal niveau. Vervolgens kregen emigranten tussen 2014 en 2017 stemrecht. De voor deze analyse gebruikte data is afkomstig uit nationale volkstellingen vanaf 1875, krantenartikelen, academische literatuur, grondwettelijke teksten en getranscribeerde debatten over de herziening van grondwetswijzigingen. In het tweede empirische deel van het hoofdstuk wordt het stemclassificatiesysteem toegepast om te laten zien welke migranten stemmen. Dit is gebaseerd op de antwoorden van een originele enquête die is uitgezet onder 1482 migrantenstemmers in Chili. Door

de emigranten die in 2017 voor het eerst vanuit het buitenland stemden bij de landelijke verkiezingen, ontstond tevens aandacht voor het stemgedrag van burgers. Hierdoor werd de aanloopperiode naar de presidentsverkiezingen van 2017 een ideaal moment om data te verzamelen over migrantenkiezers en potentiële kiezers. In het hoofdstuk worden het empirische instrument, de metingen en een korte validatie beoordeeld voordat een multinomiaal regressiemodel wordt ingezet. Het bevat de 680 respondenten van de enquête die kiesrecht op nationaal niveau hadden in zowel hun land van herkomst als hun land van verblijf, teneinde vier hypothesen empirisch te onderzoeken om beter te begrijpen welke verklarende variabelen het stemgedrag van migranten beïnvloeden.

Hoofdstuk 3, '*Unpacking Migrants' Electoral Decisions: Insights from Ecuador*', is driedelig: het schetst het stemrecht van migranten in Ecuador, rapporteert hun redenen om te stemmen op basis van interviews met 71 migranten, en bespreekt hoe migranten autoritaire *imprints* hebben gevormd en getransplanteerd. Eerst wordt de korte weg die in Ecuador is afgelegd om via de grondwetten van 1998 en 2008 immigranten en emigranten stemrecht te verlenen, gepresenteerd. Ten tweede worden de empirische methode, het interviewontwerp en het selectieproces geëvalueerd. De data voor deze analyse is afkomstig van 71 tussen juni en oktober 2019 afgenomen interviews met migranten die in Ecuador wonen. De geïnterviewde deelnemers hadden voordat ze in Ecuador woonden politieke socialisatie ondergaan in hun land van herkomst, Chili, Colombia, Cuba, Peru of Venezuela. Met behulp van open vragen werd onderzocht hoe de (on)democratische ervaringen van migranten hadden geleid tot vergelijkende opvattingen over democratie, institutioneel vertrouwen, politieke cultuur en verkiezingsparticipatie. Het doel was om verder te kijken dan factoren die het stemmen beïnvloeden en in plaats daarvan te onderzoeken en ontdekken waarom migranten wel of niet stemmen en wat hun beweegredenen zijn om in twee landen te stemmen. De voornaamste genoemde argumenten om te stemmen waren multi-territoriale banden met mensen en plaatsen en betrokkenheid bij de bloeiende toekomst van een land, zowel wat betreft een sterkere democratie als economie. Beide hebben betrekking op het land van herkomst en verblijf, maar vaak op verschillende manieren. Een tweede genoemde reden om te stemmen houdt verband met de formele erkenning van de migrant als kiezer, hetgeen gevoelens van verbondenheid en burgerzin opriep. Tevens is sprake van bureaucratische overwegingen, zoals het verkrijgen van documenten zoals een stemcertificaat dat migranten helpt om niet-electorale taken uit te voeren; deze overwegingen maken van het stemmen eerder een middel dan een doel. Ten derde wordt in dit hoofdstuk onderzocht hoe politiek leren in een niet-democratische setting leidt tot autoritaire *imprints* die worden gevormd door geweld, corruptie, economische crashes en verkiezingen die onvrij en/of oneerlijk waren. Dergelijke *imprints* blijken in de loop van het leven

van migranten blijvend te zijn, maar zijn niet bepalend voor het stemgedrag in het land van verblijf of, verrassend genoeg, voor het voorgenomen stemmen voor het land van herkomst.

Hoofdstuk 4, '*Migrant (Non-)Voting, Resocialization, and the Roots Routes*', bouwt voort op de analyses uit de voorgaande hoofdstukken teneinde een stap te zetten in de richting van theorievorming en om een systematisch kader te bieden voor de toepassing ervan. In het hoofdstuk wordt benadrukt hoe de nieuwe bevindingen zich verhouden tot overkoepelende ideeën over burgerschapspraktijken, (niet)nationaliteit en politieke participatie. De door de staat geleide controle werpt voor sommige immigranten barrières op om deel te nemen aan de samenleving en de politiek. Echter, wanneer migranten eenmaal kiesrecht hebben verkregen, kunnen migranten deze rechten al dan niet uitoefenen. Terwijl het stemmen door migranten duidt op politieke integratie, zijn migranten die zich onthouden van stemmen niet noodzakelijkerwijs niet-geïntegreerd. Aan de hand van de onderzoeksresultaten uit eerdere hoofdstukken worden de concepten onthouding van stemmen versus voorkomen van stemmen geschetst. Migranten die zich onthouden van stemmen blijken nog steeds politieke insiders te kunnen zijn, terwijl andere kiezers op papier rechten hebben, maar in de praktijk worden verhinderd om hun stem uit te brengen en derhalve gedwongen politieke buitenstaanders te zijn. Om een dieper inzicht te krijgen in de besluitvorming van migranten omtrent het stemmen, wordt internationale migratie in het hoofdstuk beschouwd als een shock veroorzakende gebeurtenis op individueel niveau, die een einde maakt aan de politieke socialisatie van migranten en een voortdurend proces van politieke resocialisatie in gang zet. De belangrijkste componenten zijn multi-territoriale banden met de landen (bijv. burgerplicht) en mensen die daar wonen (bijv. familie en vrienden). Deze zijn van invloed op politieke attitudes en waarden, die op hun beurt weer van invloed zijn op politiek gedrag. Op basis van interacties met agenten in de twee landen en in de sociale ruimtes daartussen, kunnen migranten in de loop van de tijd geworteld raken, geworteld blijven of ontworteld raken in zowel het land van herkomst als het land van verblijf. De drie mogelijkheden in de twee landen resulteren in negen mogelijke resocialisatieroutes, hetgeen in het proefschrift wordt omschreven als de *Roots Routes*. Door de vier categorieën van stemgedrag van migranten toe te passen, wordt het mogelijk om de gepersonaliseerde trajecten van migranten te volgen door analyse van hun eerdere verkiezingsopkomst tot hun toekomstige intentie om in de twee landen te stemmen. Dit laat vervolgens de veranderingen in het stemgedrag van migranten in de loop van de tijd zien.

Ten slotte worden in de conclusie de resultaten aangehaald van de analyse van migrantenrechten, het stemmen en resocialisatie in de Chileense en Ecuadoraanse casestudies. Tevens worden de conceptuele en theoretische implicaties van het gebruik van de stemclassificering van migranten en de

Roots Routes geëvalueerd. De volledige analyse suggereert dat politieke resocialisatie en de *Roots Routes* cruciale factoren zijn bij het beantwoorden van de vraag waarom migranten stemmen; ze kunnen helpen de verkiezingsopkomst van individuele migranten in twee landen te verklaren dat deze nuttiger blijken dan bestaande resocialisatietheorieën. De conclusie schetst ook expliciet hoe andere wetenschappers conceptueel kunnen voortbouwen op de stemclassificatie van migranten en de *Roots Routes* en deze empirisch kunnen toepassen in toekomstig onderzoek naar politieke resocialisatie en participatie van migranten.

Belangrijkste bevindingen en conclusies

Dit proefschrift heeft vier hoofddoelen bereikt. Ten eerste heeft het lessen weten te trekken uit historische en recente casussen van stemrecht van migranten, waarbij de nadruk werd gelegd op de duurzaamheid van noties van wie burgers zijn en de grotere relevantie van besluitvormers behorend tot de politieke elite ten opzichte van die van politieke regimes, met name voorafgaand aan globalisering (zie tabel 2.1 en paragraaf 2.2 voor Chili en Tabel 3.1 en Paragraaf 3.1 voor Ecuador). Ten tweede werd beoogd het stemgedrag van migranten opnieuw te conceptualiseren door te benadrukken dat er vier verschillende typen bestaan en deze in een classificatiesysteem te organiseren (figuur 1 in de inleiding; zie paragraaf 1.1). Migrantenkiesers verschillen niet alleen van andere kiezers, maar ook onderling (zie paragraaf 2.4). De meest unieke groep bestaat uit degenen die stemmen bij verkiezingen in zowel hun land van herkomst als het land van verblijf, hetgeen wordt aangeduid als 'dubbel transnationaal stemmen'. Ten derde werd gestreefd naar een beschrijving van dubbele transnationale kiezers – die argumenten geven om in beide landen te stemmen (zie paragraaf 3.3) – gezien de mate waarin ze representatief zijn voor nieuwe hedendaagse praktijken in de geglobaliseerde wereld, de betekenis die ze hebben voor democratische participatie en hun potentiële electorale impact in twee landen (zie figuur 2.3, 4.2 en 4.3). Ten vierde werd beoogd een raamwerk te bieden voor het evalueren van de politieke resocialisatieprocessen van migranten. Dit is vastgelegd in de *Roots Routes* (Figuur 4.1), die verschillende trajecten laten zien van migranten die middels hun banden met mensen en het land ingebed raken in een plek (zie paragraaf 4.2). Hoewel het wordt toegepast om veranderd stemgedrag van migranten te illustreren, kunnen wetenschappers hetzelfde kader ook toepassen op andere sociale fenomenen, met name op de algehele participatie in de samenleving van bijvoorbeeld immigranten in hun verblijflanden en emigranten in relatie tot hun landen van herkomst.

Bevindingen omtrent het stemrecht van migranten: Chili was een *top-down* en *early adopter* van het kiesrecht voor immigranten in 1925 (verkiezingen op lokaal niveau), en breidde dit uit naar

nationaal niveau in de grondwet van 1980, die merkwaardig genoeg werd opgesteld onder een militaire dictatuur. Ecuador was in 2008 een laatkomer en bevestigt de hypothese omtrent internationale regelgeving (dat wil zeggen de uitbreiding van mensenrechten stimuleert stemrecht) en de bottom-up vraag uit de civiele maatschappij. In tegenstelling tot het moment van invoering van kiesrecht voor immigranten was Chili in 2017 met de implementatie van het kiesrecht voor emigranten vanuit het buitenland, een regionale laatkomer. De casus van Ecuador was representatief voor de regio Zuid-Amerika. Het land stelde stemrecht voor emigranten vanuit het buitenland in de jaren negentig op en implementeerde het vervolgens in 2006. Door de argumenten voor stemrecht te specificeren - evenals de wijze van uitvoering en de duurzaamheid van de toepassing ervan in de tijd - wordt een bijdrage geleverd aan grotere debatten binnen de discipline van migratiestudies over de grenzen van de *demos*. De Chileense casus onderstreept de rol van de macht van politieke elites en hun bijbehorende neiging opvattingen voor te schrijven over wie de burger is en wie stemrecht zouden moeten hebben; de casus daagt bovendien bestaande argumentaties uit om de *demos* uit te breiden en benadrukt dat het van belang is dat migranten weten wat hun stemrecht is, hetgeen impliceert dat automatische kiezersregistratie gepaard moet gaan met het verspreiden van informatie daarover. De Ecuadoraanse casus onthult problematiek omtrent het hebben van rechten op papier, maar het ervaren van moeilijkheden bij het uitoefenen ervan. Deze problematiek treft zowel immigranten die daar verblijven, als de groep die als emigrant in het buitenland stemt als migrant. Waar sommige belemmeringen voortkomen uit niet-democratische regimes (angst voor interactie of weigering om te stemmen bij verkiezingen die niet vrij en eerlijk zijn), hebben andere barrières de vorm van verkeerde informatie over registratie- en stemprocedures, de af te leggen afstand om te kunnen stemmen of bureaucratische redenen die de opkomst bij het stemmen verhinderen of stimuleren.

Bevindingen omtrent het stemgedrag van migranten: het gebruik van de vier stemcategorieën van migranten om de gepersonaliseerde trajecten van migranten te volgen, door hun eerdere verkiezingsopkomst en toekomstige intentie om te stemmen in de twee landen te onderzoeken, brengt veranderingen aan het licht in het stemgedrag van migranten in de loop van de tijd. Hoewel de gegevens niet representatief waren, deed zich zowel in Chili als in Ecuador een verrassende convergentie voor in de richting van dubbel transnationaal stemmen. Van de 658 potentiële migrantenkiesers in Chili waren er 201 dubbele transnationale kiezers; van de 58 geïnterviewde deelnemers in Ecuador met stemrecht in twee landen, werd de grootste groep (26) geclassificeerd als dubbele transnationale stemmers, hetgeen opliep tot 41 bij het rapporteren van de toekomstige intentie om te stemmen. Deze resultaten komen overeen met andere studies die

concluderen dat politiek engagement kostbaarder is voor migrantenkiezers dan voor andere (niet-migranten) kiezers. Het is nog kostbaarder voor migranten die dubbel transnationaal stemmen, aangezien zij tegelijkertijd in beide landen betrokken blijven en daarmee dubbele identiteiten en plichten vormen en onderhouden, alsmede banden met mensen en plaatsen, hetgeen inspanning en extra middelen vereist in niet slechts één, maar twee landen. Deze bevindingen dienen elders of met andere data nader te worden onderzocht, aangezien beide groepen werden gekenmerkt door een hoog opleidingsniveau en interesse in politiek. Bovendien werd vrijwel niemand geconfronteerd met een taalbarrière om politieke kennis op te doen, hetgeen impliceert dat deze migranten eerder de neigen kunnen hebben om op beide plaatsen te stemmen. Desalniettemin bevestigen de bevindingen dat de mate van multi-territoriaal stemmen in eerdere migratie- en electorale studies als gering werd geschat. De dubbele transnationale stemcategorie is essentieel voor het aantonen dat het stemgedrag van migranten in het ene land los kan staan van electorale beslissingen in een ander land, ook al betreft het in beide plekken hetzelfde individuele stemgedrag.

Het proefschrift suggereert dat middelen in combinatie met banden met mensen of plekken in één of beide landen een noodzakelijke voorwaarde vormen (zie figuur 1.2). Tevens betoogt het dat middelen in combinatie met een motief om te gaan stemmen, voor migranten voldoende voorwaarden zijn om te stemmen (zie hoofdstuk 3). De analyses sluiten aan bij onderzoek dat de nadruk legt op het simultane karakter van dubbele betrokkenheid in het land van herkomst en het land van verblijf. Politieke betrokkenheid strekt zich uit over ruimtes die internationale migratie en migranten creëren en in stand houden tussen landen – hetgeen reeds sinds de jaren negentig is gesuggereerd en onderzocht in transnationale studies over migratie. Het is zinvol om vier plaatsen en ruimten waarin internationale migranten leren, te schetsen (Figuur 1.3), omdat het de twee landen, de transnationale ruimte daartussen en het kruisende en onafhankelijke migratiesysteem omvat. De dualiteit van betrokken zijn bij meer dan één plaats en ruimte bemoeilijkt het fenomeen van stemmen door migranten, zoals weerspiegeld in de het classificatiesysteem van het stemgedrag van migranten.

De ervaringen van Latijns-Amerikaanse landen met democratische ineenstorting, transitie en het ontbreken van democratie maakten het (niet-)stemmen van migranten meer complex. Ervaringen met verschuivende regimes en het ontbreken van democratie in het land van herkomst laten sporen achter – hetgeen door Bilodeau (2014) wordt omschreven een ‘autoritaire imprint’. Echter, de in dit proefschrift gepresenteerde bevindingen tonen aan dat ze niet bepalend zijn voor de opkomst of stemkeuze in het land van verblijf (zie paragraaf 3.4). Tevens werden bij jongere migranten indirecte *imprints* aangetroffen, die erop wijst dat ze deze hebben 'geërfd' van hun ouders of familie die in een

niet-democratisch land leven of hebben gewoond. Op de vraag waarom ze stemmen of zich daarvan onthouden, geven migranten argumenten om hun electoraal toe te lichten. Het lijkt erop dat migranten de actuele politiek van het specifieke land evalueren wanneer ze beslissen om te stemmen, waardoor hun electorale beslissingen geografisch begrensd en onafhankelijk zijn. Uit de open interviews komen drie factoren naar voren die de beslissing van migranten om te stemmen het sterkst verklaren (zie tabel 3.3): 1) migranten hebben banden met mensen, voornamelijk familie, die in het land wonen; 2) migranten hebben diepgewortelde banden met een territorium door ideeën over burgerschap, nationaliteit en de natie, alsmede burgerplicht (zelfs na traumatische politieke ervaringen); en 3) migranten zijn betrokken bij het creëren van een bloeiende toekomst voor het land - zowel in de context van een sterkere democratie, als een stabiele economie.

Bevindingen omtrent politieke resocialisatie van migranten: terwijl politieke socialisatie (of groeiende wortels) de verkiezingsbeslissingen van individuen in slechts één land beïnvloedt, kan de resocialisatie van migranten (nieuwe wortels ontwikkelen) opvallend genoeg invloed hebben op electorale beslissingen, zowel wat betreft een emigrant voor het land van herkomst, als een immigrant in het land van verblijf. In het proefschrift is tevens getracht een stap te zetten in de richting van *mid-range* theorievorming die resocialisatietheorieën kan vervangen, teneinde beter te kunnen verklaren waarom migranten ervoor kiezen om te stemmen of zich van stemming te onthouden, en waarom hun stemgedrag in de loop van de tijd verandert. Na hun migratie vervangen individuen hun 'nationale burger-staatrelaties' door 'emigrant-land van herkomst relaties' en doen ze 'immigrant - land van verblijf relaties' op. Elk individu onderhoudt na migratie twee landenrelaties, van elk met een eigen set wortels die de banden die een migrant met dat land heeft, weerspiegelt. De bevindingen suggereren bovendien dat migranten in de loop van de tijd de banden met elk land en de mensen die er wonen ontwikkelen, behouden of verbreken (samengevat in tabel 4.1). Deze conceptualisering resulteert in drie mogelijkheden voor twee sets wortels, waardoor negen verschillende *Roots Routes* ontstaan. De *Roots Routes* van migranten beïnvloeden hun beslissingen omtrent het stemmen in één land, in geen van beide landen, of in beide landen - wat betekent dat de huidige *Roots Route* van elke migrant is gekoppeld aan hun huidige kwadrant in het stemclassificatiesysteem van migranten. De *Roots Routes* zetten een stap in de richting van het verbeteren van bestaande resocialisatietheorieën van weerstand, blootstelling en overdracht (White et al. 2008) om de betekenis en beweegredenen achter het stemgedrag van migranten en hun veranderde stemgedrag in de loop van de tijd aan het licht te brengen. De wortels worden onderhouden door individuen terwijl ze zijn ingebed in grotere contexten (als de gemeenschap, samenleving, land, regio en de geglobaliseerde wereld, enz.), waardoor

wetenschappers het raamwerk in toekomstige studies kunnen gebruiken om verschillende sociale contextaspecten te incorporeren.